

VZP INFO Zlínského kraje pro smluvní zdravotnická zařízení

9 – 2011

Motto

Je zhola zbytečné se ptát, má-li život smysl či ne. Má takový smysl, jaký mu dáme.

- Lucius Annaneus Seneca

Zásady pro vyplňování dokladu Poukaz na vyšetření/ošetření FT (dále doklad VZP-06 FT).

- Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, ve znění pozdějších předpisů, v § 18 uvádí: “Jiní zdravotničtí pracovníci než lékaři poskytují hrazenou péči na základě ordinace ošetřujícího lékaře, není-li dále stanoveno jinak.”
- Z uvedeného vyplývá, že pro fyzioterapeuty je velmi důležité řádné vyplnění dokladu VZP-06/FT indikujícím lékařem.
- Za doklad pro účely Metodiky VZP (Příloha č.3 Smlouvy) jsou považovány:
 - vyplněné tiskopisy předepsané pro styk s VZP
 - počítačem tištěné výstupy, jejichž datový obsah a formální členění odpovídá příslušnému předepsanému tiskopisu
 - zápisy dat na magnetickém médiu podle předepsaného Datového rozhraní VZP ČR.
- U ordinovaných výkonů musí indikující lékař vyplnit požadavek dle obecně uznávaných zásad fyzioterapie. Je tedy nutné popsat:
 - stav vyžadující FT (nejčastěji jde o specifikaci poruchy funkce),
 - cíl, kterého má být dosaženo,
 - jednoznačnou specifikaci požadovaných procedur, jejich trvání v minutách, celkový počet procedur a jejich frekvenci,
 - datum lékařské kontroly,
 - možná rizika ze strany pacienta (např. nutno měřit TK + P, uvést umístění kovu v těle, apod.) – viz platná Metodika VZP ČR.
- V některých případech je z medicínského hlediska vhodné upravit terapii dle aktuálního zdravotního stavu pojištěnce. Fyzioterapeut může např. kontaktovat indikujícího lékaře telefonicky, případně požádat o úpravu terapie, kterou uvede do zdravotnické dokumentace pojištěnce včetně data a času, kdy konzultace proběhla, neboť na dokladu VZP-06 může změny provádět pouze indikující lékař.
- Indikované fyzioterapii musí odpovídat zdravotní stav pojištěnce popsany v dokumentaci indikujících lékařů.
- Léčebná tělesná výchova (dále LTV):
 - LTV je nutné specifikovat, nejvhodnější je uvedení kódu požadované LTV. U kódu 21221 – cvičení na neurofyziologickém podkladě je navíc nutné uvést metodu, která má být v léčbě použita.

- **Techniky měkkých tkání (dále MT):**
 - MT se provádí bez předeřtání. Je nutné uvést oblast, na kterou má být technika použita. Nelze uvádět "MT na L, Th, C páteř" – měkké techniky se nepoužívají na páteř, ale na svaly a další měkké tkáně.
- **Mobilizace páteře a periferních kloubů:**
 - Procedura se provádí bez předeřtání. Je nutno uvést oblast, kde se má mobilizace provádět.
- **Reflexní masáže:**
 - Výkon reflexních masáží je dle odborné literatury specifickou procedurou, která je indikována pouze ve vymezených případech reflexních změn charakteru spasmu či podobných změn v oblasti Headovy zóny nebo ohraničených reflexních patologických změn radikulárního původu. Tento nález musí být přesně dokumentován indikujícím lékařem a pak může být vyžádán fyzioterapeutický výkon reflexní masáže v přesně vymezené oblasti, zpravidla bez dalších fyzikálních procedur. Počet těchto výkonů odpovídá aktuální potřebě zvládnutí uvedených reflexních změn, ale zpravidla se pohybuje mezi 1-5x, vyšší počty jsou výjimečné.
- **Fyzikální terapie:**

Kromě místa aplikace je nutné uvést specifikaci procedury, např.:

 - u magnetu číslo programu,
 - u DD proudů, které proudy a jejich délka, čas,
 - u UZ hodnoty, které se mají aplikovat.

Nelze předepisovat solux, fango, hot-pack, rašelinové obklady, laser – dle vyhlášky MZ ČR č.134/1998 Sb., ve znění pozdějších předpisů, nelze tyto procedury hradit z prostředků veřejného zdravotního pojištění.
- Zdravotní pojišťovna upozorňuje indikující lékaře, že cílem fyzioterapie je aktivní zapojení pacienta do pohybové léčby – např. na měkké techniky, které slouží k uvolnění a protažení zkráceného svalstva, musí okamžitě nastoupit posilování svalů ke zlepšení pohybových stereotypů odstraňujících bolestivé podněty apod.
- Zároveň zdravotní pojišťovna upozorňuje všechny smluvní partnery, že vedení dokumentace v souladu s platnými právními normami je nezbytné nejen z hlediska požadovaných úhrad z veřejného zdravotního pojištění, ale i z hlediska forenzního.
- MUDr. Eva Kilianova
eva.kilianova@vzp.cz

Preskripce inkontinenčních pomůcek – doplnění

- V článku, který byl uveřejněn v minulém čísle INFO, byla opomenuta možnost stanovení stupně inkontinence pojišťovny urogynekologem. Tato činnost je samozřejmě náplní jejich práce.
- Dále si dovoluujeme upozornit všechny předepisující lékaře, že v žádném případě nelze navýšit počet inkontinenčních pomůcek. Pokud předepsané množství pojištěnci nestačí, musí si pomůcky nakoupit z vlastních prostředků.
- MUDr. Jaromír Kaláb
jaromir.kalab@vzp.cz

Změna ve vyhlášce

- Dnem 8. srpna 2011 byla vydána vyhláška MZ ČR č. 234/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 221/2010 Sb., o požadavcích na věcné a technické vybavení zdravotnických zařízení. V § 2 odst. 1 až 3 vyhlášky č. 221/2010 Sb. se číslo „12“ nahrazuje číslem „28“. Zdravotnické zařízení provozované ke dni nabytí účinnosti této vyhlášky musí splňovat požadavky na věcné a technické vybavení stanové touto vyhláškou do 28 měsíců ode dne nabytí její účinnosti, tzn. ke dni 1. 1. 2013.
- Mgr. Naděžda Martinková
nadezda.martinkova@vzp.cz

Judikáty z oblasti zdravotnictví

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 25 Cdo 2382/2010

Absence předpokladu pro vznik odpovědnostního vztahu

- Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně MUDr. H. L., zastoupené advokátem proti žalované FNM za účasti K. pojišťovny, a.s., jako vedlejšího účastníka na straně žalované, o náhradu škody, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 5, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze, takto:

- I. Dovolání se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů dovolacího řízení.

Odůvodnění:

- Obvodní soud pro Prahu 5 rozsudkem ze dne 28. 7. 2009, č. j. 8 C 427/2005-235, uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni částku 153.000,- Kč, co do 709.200,- Kč žalobu zamítl a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vyšel ze zjištění, že dne 31. 3. 2003 podstoupila žalobkyně v žalovaném zdravotnickém zařízení při operačním porodu druhého dítěte sterilizaci podvázáním vejcovodů k zamezení dalších těhotenství z důvodu předchozích zdravotních komplikací s operačním porodem prvního dítěte. Koncem listopadu 2004 se u žalobkyně vyskytly zdravotní potíže, pro něž pojala podezření, že je opět gravidní. Tato domněnka byla potvrzena po vyšetření ultrazvukem. Žalovanou jí bylo nabídnuto bezplatné umělé přerušování těhotenství, což žalobkyně z morálních důvodů odmítla. Dne 18. 12. 2004 došlo u žalobkyně ke spontánnímu potratu a okamžitě poté ke zhoršení zdravotního stavu; bylo nutné provést kyretáž, posléze operaci varixů a pro celkový nepříznivý stav i odborné psychiatrické vyšetření a léčbu antidepressiv. Soud z dostupné zdravotnické dokumentace zjistil, že sterilizace a pooperační průběh byly bez jakýchkoliv závažných komplikací. Na základě dvou znaleckých posudků z oboru zdravotnictví - gynekologie a porodnictví vzal soud za prokázáno, že sterilizace může výjimečně selhat, neboť i při jejím řádném provedení může dojít k samovolnému průchodu vejcovodu a k početí. Způsob léčby ze strany žalované nezpůsobil psychické zdravotní problémy žalobkyně. Soud dospěl k závěru, že v řízení nebyl prokázán první z předpokladů odpovědnosti žalované za škodu podle § 420 občanského zákoníku (dále jen obč. Zák.), tedy porušení právní povinnosti. Dvěma znaleckými posudky v řízení podanými bylo prokázáno, že při sterilizaci žalobkyně a následné léčbě provedené žalovanou bylo postupováno lege artis. Ze závěrů ústavního znaleckého posudku však zároveň vyplynulo, že u žalobkyně došlo ke ztížení společenského uplatnění, které bylo podle vyhlášky č. 440/2001 Sb., o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění, ohodnoceno 1275 body, což odpovídá částce 153.000,- Kč. V této části tedy soud žalobě vyhověl s odkazem na princip spravedlnosti a dobrých mravů podle § 3 obč. Zák. a velmi komplikovanou situaci žalobkyně po sterilizaci, kterou prováděla žalovaná.
- K odvolání žalované Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 24. 2. 2010, č. j. 11 Co 492/2009-264, rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku změnil tak, že žalobu ohledně částky 153.000,- Kč zamítl, a rozhodl o nákladech řízení před soudy obou stupňů. Odvolací soud se ztotožnil se skutkovými zjištěními soudu prvního stupně i s jeho právním posouzením potud, že nebylo prokázáno naplnění předpokladů pro vznik škody na straně žalobkyně, když žalovaná při poskytování zdravotnických služeb žalobkyni neporušila právní povinnost. Odvolací soud však nesouhlasil se soudem prvního stupně v závěru, že žalobě lze zčásti vyhovět s odkazem na § 3 obč. Zák., neboť toto ustanovení nelze aplikovat při neexistenci práva (nároku), jelikož slouží k odepření výkonu práv, nikoliv k jejich založení.
- Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání, které považuje za přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. a v němž odvolacímu soudu vytká nesprávné právní posouzení věci a skutková zjištění, která nemají oporu v provedeném dokazování. Nesouhlasí se závěrem soudu, že žalovaná neodpovídá za škodu na jejím zdraví. Dovojuje porušení právní povinnosti žalované z absence řádného poučení o všech rizicích a důsledcích prováděného zákroku, tj. o možnosti selhání použité metody sterilizace a možnosti znovu otěhotnět. Tvrdí, že u ní byla diagnostikována posttraumatická stresová porucha vedoucí ke ztížení společenského uplatnění v příčinné souvislosti s porušením povinnosti žalované. Zpochybňuje v řízení provedené důkazy, neboť z nich nelze jednoznačně dovodit, že by předmětná sterilizace byla provedena lege artis, respektive že byla vůbec provedena; znalec připustil, že nepoužil žádnou metodu, kterou by uvedené skutečnosti mohl zjistit. Svůj závěr učinil pouze z fotokopii lékařské dokumentace, o které nemůže ani tvrdit, že je úplná. Z operačního protokolu nelze zjistit, zda silonový steh, použitý při sterilizaci, byl proveden nerezorbovatelným či rezorbovatelným materiálem, což je důležité z hlediska možnosti selhání výkonu. Navrhuje, aby Nejvyšší soud napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.
- Žalovaná se ve svém vyjádření k dovolání ztotožnila se závěry odvolacího soudu a navrhla, aby dovolání žalobkyně bylo pro nedůvodnost zamítnuto.
- Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, osobou oprávněnou (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), zastoupenou advokátem (§ 241 odst. 1 o. s. ř.), dospěl k závěru, že dovolání, které směřuje proti měnícímu výroku rozsudku ve věci samé, je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., není však důvodné.

- Námitky proti zjištěnému skutkovému stavu věci, které dovolatelka vznáší, jsou dovolacím důvodem podle § 241a odst. 3 o. s. ř. Tento dovolací důvod spočívá v tom, že rozhodnutí odvolacího soudu vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování. Skutkové zjištění nemá oporu v provedeném dokazování, jestliže výsledek hodnocení důkazů soudem neodpovídá ustanovení § 132 o. s. ř., protože soud vzal v úvahu skutečnosti, které z provedených důkazů nebo přednesů účastníků nevyplynuly ani jinak nevyšly za řízení najevo, protože soud pominul rozhodné skutečnosti, které byly provedenými důkazy prokázány nebo vyšly za řízení najevo, protože v hodnocení důkazů, popř. poznatků, které vyplynuly z přednesů účastníků nebo které vyšly najevo jinak, z hlediska závažnosti (důležitosti), zákonnosti, pravdivosti, eventuálně věrohodnosti je logický rozpor, nebo jestliže výsledek hodnocení důkazů neodpovídá tomu, co mělo být zjištěno způsobem vyplývajícím z ustanovení § 133 až 135 o. s. ř. Skutkové zjištění nemá oporu v provedeném dokazování v podstatné části tehdy, týká-li se skutečností, které byly významné pro posouzení věci z hlediska hmotného (případně i procesního) práva.
- Dovolací soud neshledal, že by rozhodnutí odvolacího soudu vycházelo ze skutkového zjištění, které nemá oporu v provedeném dokazování, nebo že by toto zjištění bylo v rozporu s obsahem spisu, a nejde ani o případ, že by odvolací soud pominul nějakou podstatnou skutečnost v řízení prokázanou. Zjištění o provedení sterilizace i následné péče lege artis soudy obou stupňů důsledně čerpaly ze dvou znaleckých posudků z oboru zdravotnictví a výslechu ošetřujícího lékaře MUDr. Ch. Nesouhlas s hodnocením důkazů soudem není sám o sobě způsobilým dovolacím důvodem. Jestliže soudy vyšly ze znaleckých posudků, jež byly ve vzájemné shodě a neodporovaly ani dalším provedeným důkazům, nelze hodnocení důkazů zpochybnit pouhou nepodloženou domněnkou, že sterilizace nebyla provedena. Znalec Č. přitom vysvětlil, že neměl žádný důvod pochybovat o správnosti lékařské dokumentace a že ověření, zda sterilizace byla provedena, by bylo možné pouze za použití rizikového invazivního zákroku (vyjmutí vejcovodů). Okolnost, že znalci vycházeli z fotokopii lékařské dokumentace sama o sobě věrohodnost podkladů a spolehlivost znaleckých závěrů neznehodnocuje. Námitka, že znalec nemůže tvrdit, že lékařská dokumentace je úplná, není způsobilá správnost napadeného rozsudku zpochybnit, jestliže dovolatelka netvrdila a neprokázala, že dokumentace je neúplná. Okolnost, zda sterilizace byla provedena nerezorbovatelným či rezorbovatelným materiálem ve skutkových zjištěních soudů obou stupňů výslovně zmíněna není, je však patrně implicitně zahrnuta v závěru o provedení sterilizace lege artis, neboť znalec Č. ve své výpovědi před soudem prvního stupně dne 21. 7. 2009 uvedl, že postup non lege artis by spočíval např. v tom, že by šlo o materiál rezorbovatelný, ale v daném případě v operačním protokolu je uvedeno, že šlo o materiál nerezorbovatelný. Důvod dovolání uvedený v ustanovení § 241a odst. 3 o. s. ř. nebyl tedy naplněn.
- Nesprávné právní posouzení věci, které je dovolatelkou rovněž vytýkáno, může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav nesprávně aplikoval. Dovolací soud je přitom vázán uplatněným dovolacím důvodem včetně toho, jak jej dovolatelka po obsahové stránce vymezila (§ 242 odst. 3 o. s. ř.).
- Odpovědnost za škodu způsobenou chybným lékařským zákrokem se řídí ustanovením § 420 odst. 1 obč. Zák., dle něhož předpokladem pro vznik odpovědnosti je porušení právní povinnosti (protiprávní úkon), tj. jednání, které je v rozporu s právním řádem, dále vznik škody, příčinná souvislost mezi protiprávním jednáním škůdce a vznikem škody a presumované (předpokládané) zavinění. Porušením právní povinnosti je míněn objektivně vzniklý rozpor mezi tím, jak fyzická či právnická osoba skutečně jednala (příp. opomenula jednat), a tím jak jednat měla, aby dostála svým povinnostem (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2004, sp. zn. 25 Cdo 2542/2003).
- Odvolací soud, jenž přejal skutková zjištění soudu prvního stupně, založil své rozhodnutí na závěru, že žalovaná neporušila žádné právní předpisy, když provedené lékařské zákroky (císařský řez, sterilizace, revize dutiny děložní) byly prováděny z léčebných důvodů a lege artis, což vyplynulo z obou znaleckých posudků z oboru zdravotnictví. V této souvislosti přílehlavě zdůraznil, že dle závěrů obou znaleckých posudků z oboru zdravotnictví ani lege artis provedená sterilizace nebrání stoprocentně otěhotnění, a že nejsou vyloučeny případy samovolného zprůchodnění vejcovodů. Okolnost, že žalobkyně navzdory provedené sterilizaci otěhotněla, tedy sama o sobě není podkladem pro závěr o chybném provedení (neprovedení) sterilizace. Správně pak odvolací soud uzavřel, že nebyl naplněn jeden z nezbytných předpokladů odpovědnosti za škodu ve smyslu ustanovení § 420 odst. 1 obč. Zák., tedy porušení právní povinnosti. Ani dovolací důvod nesprávného právního posouzení tak nebyl uplatněn opodstatněně.
- Námitkou dovolatelky, že nebyla řádně informována ve smyslu ustanovení § 23 odst. 1 zákona č. 20/1966 Sb. o možném riziku selhání sterilizace, se dovolací soud nemohl zabývat, neboť nebyla součástí žalobních tvrzení ani skutkových zjištění soudů obou stupňů.
- Dovolání žalobkyně proto Nejvyšší soud podle § 243b odst. 2 části věty před středníkem o. s. ř. zamítl.
- V Brně dne 15. června 2011
- Úplné znění rozsudku – viz www.nsoud.cz
- Mgr. Jaroslav Blatný
jaroslav.blatny@vzp.cz